

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 0. maj 2007

4. udkast

(Yderligere ændringsforslag fra justitsministeren (ÆF 2))

Betænkning

over

Forslag til arvelov

[af justitsministeren Lene Espersen]

1. Ændringsforslag

Justitsministeren har stillet 6 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 6. december 2006 og var til 1. behandling den 11. januar 2007. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i <> møder.

Ekspertmøde

Udvalget har den 26. april 2007 afholdt et internt ekspertmøde om lovforslaget.

Sammenhæng med L 101

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med forslag til lov om ændring af forsikringsaftaleloven samt forskellige andre love. (Begunstigelse i forsikringsordninger og ændringer som følge af arveloven m.v.). (L 101).

Høring

Lovforslaget bygger på betænkning 1473/2006 om revision af arvelovgivningen m.v. Betænkningen har været sendt i høring, og justitsministeren sendte den 13. marts 2006 dette udkast til udvalget, jf. alm. del - bilag 490, 2005-06. Den 4. januar 2007 sendte justitsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

Birgit Brunstedt, Slagelse

Lektor, cand. jur., Ph.d. Rasmus Kristian Feldthusen, Københavns Universitet,

advokat Kirsten Reimers Lund, København K,

professor, dr. jur. Finn Taksøe-Jensen, Holte og

advokat Olav Willadsen, Glostrup.

Justitsministeren har overfor udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 27 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. Justitsministeren har overfor udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

[]

Siumut, Tjóðveldisflokkurinn, Fólkaflokkurinn og Inuit Ataqatigiit var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen. [Der gøres opmærksom på, at et flertal eller et mindretal i udvalget ikke altid vil afspejle et flertal/mindretal ved afstemning i Folketingssalen.]

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *justitsministeren*: tiltrådt af <>

Til § 7

1) I stk. 1, 2. pkt., ændres »96, stk. 2,« til: »§ 91, stk. 2,«.
[Ændret henvisning]

Til § 11

2) I *stk. 2* ændres »500.000 kr.« til: »600.000 kr.«
[Forhøjelse af beløbsgrænsen for ret til suppleringsarv]

Til § 15

3) *Stk. 1, nr. 2*, affattes således:
»2) efter den førstafdøde ægtefælles død har arvet en samlever efter et testamente oprettet i medfør af § 87,«.
[Præcisering]

Til § 16

4) *Stk. 1, nr. 2*, affattes således:

2) »efter den førstafdøde ægtefælles død har arvet en samlever efter et testamente oprettet i medfør af § 87,«.

[Præcisering]

5) I *stk. 6* indsættes som *3. pkt.*:

»§ 47, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse.«

[Præcisering af reglen om fradrag af en særlivsarvings arv i boer, hvor ægtefællen har benyttet retten til suppleringsarv]

Til § 88

6) Paragraffen affattes således:

»§ 88. Et testamente efter § 87 er kun gyldigt, hvis parterne ved oprettelsen

1) opfyldte betingelserne i § 6, § 9 eller § 10 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og

2) ikke havde oprettet testamente efter § 87, hvorefter en anden samlever har arveret.

Stk. 2. Et testamente efter § 87 er endvidere kun gyldigt, hvis parterne på tidspunktet for den førstafdøde samlevers død levede sammen på fælles bopæl og

1) ventede, havde eller havde haft et fælles barn eller

2) havde levet sammen på den fælles bopæl i et ægteskabslignende forhold i de sidste 2 år.

Stk. 3. En fælles bopæl anses ikke for ophørt ved midlertidigt ophold i anden bolig eller ved ophold i institution.«

[Præcisering af ordlyden]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Der er tale om en redaktionel ændring.

Til nr. 2

Efter det fremsatte lovforslags § 11, stk. 2, kan en længstlevende ægtefælle altid af boet udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med den længstlevendes bos- og arvelod samt fuldstændige særeje udgør indtil 500.000 kr. Denne såkaldte ret til suppleringsarv fortrænger andre arvingers arveret, herunder livsarvingernes tvangsarveret, og kan ikke fratages ægtefællen ved testamente. Det følger af lovforslagets § 11, stk. 3, at bl.a. pensions- og forsikringsbeløb, som ægtefællen får udbetalt i anledning af dødsfaldet, skal medregnes ved beregningen af retten til suppleringsarv. Efter den gældende arvelov indgår sådanne beløb som hovedregel ikke i beregningen.

Et væsentligt formål med forslaget til ny arvelov er at styrke den længstlevende ægtefælles arveretlige stilling.

I lyset af dels medtagelsen af pensions- og forsikringsbeløb i beregningen af retten til suppleringsarv, dels den foreslåede nedsættelse af ægtefællens tvangsarvebrøk til $\frac{1}{4}$ af den legale arvelod, finder Justitsministeriet efter en fornyet vurdering, at det vil være hensigtsmæssigt at forhøje beløbs-

grænsen for ægtefællens ret til tvangsarv fra 500.000 kr. til 600.000 kr. En sådan forhøjelse af beløbsgrænsen vil indebære, at retten til suppleringsarv vil kunne påberåbes i videre omfang samtidig med, at reglen bevarer sin karakter som en social beskyttelsesregel.

Beløbsgrænsen skal reguleres årligt med tilpasningskvotienten efter reglerne i lov om en satsreguleringsprocent, jf. lovforslagets § 97.

Til nr. 3

Det fremsatte lovforslags § 15 omhandler fordeling af arven efter den længstlevende ægtefælle i de tilfælde, hvor den førstafdøde ægtefælle ikke efterlod sig nogen livsarvinger, og den længstlevende ægtefælle derfor var enearving. I disse tilfælde er udgangspunktet, at arven efter den længstlevende skal deles med halvdelen til hver ægtefælles slægtsarvinger.

Dette gælder dog ikke, hvis der foreligger en af de situationer, der er nævnt i § 15, stk. 1, nr. 1-4. I sådanne situationer fordeles arven alene til den længstlevendes slægtsarvinger.

Efter § 15, stk. 1, nr. 2, skal arven efter længstlevende således ikke fordeles med halvdelen til hver ægtefælles slægtsarvinger, men alene til den længstlevendes slægtsarvinger, hvis den længstlevende ægtefælle har arvet en samlever efter et testamente oprettet i medfør af lovforslagets § 87. Hensigten med denne undtagelse er alene at fastslå, at hovedreglen i lovforslagets § 15 ikke gælder, hvis den længstlevende ægtefælle *efter* den førstafdøde ægtefælles død er indgået i en ny familiedannelse og som led heri har arvet en samlever efter et testamente oprettet i medfør af lovforslagets § 87. Har den længstlevende ægtefælle *inden* ægteskabet arvet en samlever efter et testamente oprettet i medfør af lovforslagets § 87, er det ikke meningen, at undtagelsesbestemmelsen skal kunne anvendes. Det skyldes, at det nævnte hensyn til betydningen af en efterfølgende familiedannelse ikke gør sig gældende i disse tilfælde.

Med den foreslåede ændring præciseres det derfor, at undtagelsesbestemmelsen i § 15, stk. 1, nr. 2, alene skal finde anvendelse, hvis den længstlevende ægtefælle *efter* den førstafdøde ægtefælles død har arvet en samlever i henhold til et testamente oprettet i medfør af lovforslagets § 87.

Til nr. 4

Lovforslaget indeholder i § 16 regler om fordelingen af arven mellem den førstafdødes og den længstlevendes slægter, når en længstlevende ægtefælle, der har benyttet sig af retten til suppleringsarv (reglen i lovforslagets § 11, stk. 2), afgår ved døden.

Ligesom ved deling efter § 15 finder delingsreglerne i § 16 bl.a. ikke anvendelse, hvis længstlevende har arvet en samlever i henhold til et testamente oprettet i medfør af lovforslagets § 87, jf. § 16, stk. 1, nr. 2. I sådanne tilfælde fordeles arven således alene til længstlevendes slægtsarvinger.

Hensigten med reglen i § 16, stk. 1, nr. 2, er alene at fastslå, at hovedreglen i § 16 ikke gælder, hvis den længstlevende ægtefælle *efter* den førstafdøde ægtefælles død er indgået i en ny familiedannelse og som led heri har arvet en samlever efter et testamente oprettet i medfør af lovforslagets § 87. Har den længstlevende ægtefælle *inden* ægteskabet arvet en samlever efter et testamente oprettet i medfør af lovforslagets § 87, er det ikke meningen, at undtagelsesbestemmelsen skal kunne anvendes. Det skyldes, at det nævnte hensyn til betydningen af en efterfølgende familiedannelse ikke gør sig gældende i disse tilfælde.

Med den foreslåede ændring præciseres det derfor, at undtagelsesbestemmelsen i § 16, stk. 1, nr. 2, alene skal finde anvendelse, hvis den længstlevende ægtefælle *efter* den førstafdøde ægtefælles død har arvet en samlever efter et testamente oprettet i medfør af lovforslagets § 87.

Til nr. 5

Efter lovforslagets § 11, stk. 2, kan en længstlevende ægtefælle altid udtage så meget af boet, at værdien heraf sammenlagt med den længstlevendes bos- og arvelod samt fuldstændige særeje udgør indtil 500.000 kr. (retten til suppleringsarv).

Lovforslaget indeholder i § 16 regler om fordelingen af arven mellem den førstafdødes og den længstlevendes slægter, når en længstlevende ægtefælle, der har benyttet sig af sin ret efter § 11, stk. 2, afgår ved døden.

I det fremsatte lovforslags § 16, stk. 6, foreslås det, at arv, som en særlivsarving - eller dennes livsarvinger, jf. lovforslagets § 1, stk. 2 - har modtaget ved den førstafdøde ægtefælles død, skal fradrages i arv, som særlivsarvingen modtager efter den længstlevende ægtefælle.

Bestemmelsen kan forstås således, at fradraget af den arv, som særlivsarvingen har fået udbetalt efter den førstafdøde ægtefælle i tilfælde, hvor ægtefællen har arvet efter at have benyttet sig af retten til suppleringsarv, skal ske krone for krone. Dette ville indebære følgende fordeling af arven:

M har særbarnet S, og H har særbarnet D. M dør, og det samlede fællesbo er på 600.000 kr.

H gør brug af retten til suppleringsarv og udtager på skiftet 500.000 kr. S arver 100.000 kr.

Ved H's død arver S ved uændret formue halvdelen af boet efter H, hvorfra skal trækkes den allerede udbetalte arv på 100.000. S arver således 150.000 kr. efter H og får i alt 250.000 kr. D arver 350.000 kr. efter H.

En sådan forståelse af bestemmelsen ville, som det fremgår af eksemplet, indebære, at D og S ikke bliver ligestillet i arvemæssig henseende, men at D kommer til at arve 100.000 kr. mere end S.

Dette har ikke været hensigten med reglen, og det foreslås derfor præciseret i bestemmelsen, at fradraget skal ske på samme måde, som hvis der havde været tale om et arveforskud.

Med den foreslåede ændring præciseres det således, at fradraget af den arv, som særlivsarvingen har fået udbetalt efter den førstafdøde ægtefælle i tilfælde, hvor ægtefællen har arvet efter at have benyttet sig af retten til suppleringsarv, skal ske på samme måde, som hvis der havde været tale om et arveforskud, jf. lovforslagets § 47, stk. 1.

Det betyder, at arv, som en særlivsarving efter den førstafdøde ægtefælle tidligere har fået udbetalt, skal lægges til boet efter den længstlevende ægtefælle ved beregningen af arvelodder og tvangsarv, hvis boet er omfattet af lovforslagets § 16, stk. 2 eller 3. Hvis den tidligere udbetalte arv ikke fuldt ud kan fradrages i den arv, som særlivsarvingen efter den førstafdøde ægtefælle skal have udbetalt ved den længstlevendes død, skal der endvidere kun tillægges et beløb svarende til den pågældendes arvelod.

Den tilsigtede anvendelse af lovforslagets § 16, stk. 6, kan illustreres med følgende eksempel:

M har særbarnet S, og H har særbarnet D. M dør, og det samlede fællesbo er på 600.000 kr.

H gør brug af retten til suppleringsarv og udtager på skiftet 500.000 kr. S arver 100.000 kr.

Ved H's død skal den allerede udbetalte arv til S på 100.000 kr. behandles på samme måde som et arveforskud, dvs. at arven lægges til beholdningen i boet efter H, som herefter er på 600.000 kr. under forudsætning af, at H's økonomiske forhold er uændrede. S arver herefter 300.000 kr., hvorfra skal fratrækkes den allerede udbetalte arv på 100.000 kr., dvs. at S ved H's død får udbetalt 200.000 kr. D arver i alt 300.000 kr.

Til nr. 6

Den foreslåede ændrede affattelse af bestemmelsen er alene af redaktionel og præciserende karakter og indebærer ingen ændring i, hvornår et udvidet samlevertestamente er ugyldigt.

Birthe Rønn Hornbech (V) Michael Aastrup Jensen (V) Karsten Nonbo (V) Søren Pind (V)
Peter Skaarup (DF) fmd. Kim Christiansen (DF) Hans Kristian Skibby (DF) Tom Behnke (KF)
Allan Niebuhr (KF) Karen Hækkerup (S) Per Kaalund (S) Lissa Mathiasen (S)
Frode Sørensen (S) Elisabeth Arnold (RV) Simon Emil Ammitzbøll (RV)
Anne Baastrup (SF) nfmd. Line Barfod (EL)

Siumut, Fólkaflokkurin, Tjóðveldisflokkurin og Inuit Ataqatigiit havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Siumut (SIU)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Fólkaflokkurin (FF)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Oversigt over bilag vedrørende L 100

Bilagsnr.	Titel
1	Høringsoversigt og høringssvar
2	Udkast til tidsplan
3	Endelig tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Henvendelse af 22/1-07 fra lektor, cand. jur., Ph.D. Rasmus Kristian Feldthusen, Københavns Universitet
5	Henvendelse af 16/2-07 fra advokat Olav Willadsen, Glostrup
6	Bilag tilbagetaget
7	1. udkast til betænkning
8	Oplæg til internt ekspertmøde om legal arveret og udvidet samlever-testamente for ugifte samlevende
9	Ændringsforslag fra justitsministeren
10	2. udkast til betænkning
11	Meddelelse om internt ekspertmøde
12	Internt ekspertmøde om arveloven 26/4-07 kl. 15.00-ca. 16.30 - deltagerliste
13	Materiale modtaget i forbindelse med Finn Taksøe-Jensens indlæg ved internt ekspertmøde i Retsudvalget 26/4-07 vedr. lovforslaget
14	Materiale fra ekspertmøde 26/4-07 om arveloven
15	Ændringsforslag fra justitsministeren
16	3. udkast til betænkning
17	Henvendelse af 3/5-07 fra Birgit Brunstedt, Slagelse
18	Ændringsforslag fra justitsministeren

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 100

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om kommentar til henvendelsen af 22/1-07 fra lektor, cand. jur., Ph. D. Rasmus Kristian Feldthusen, og ministerens svar herpå
2	Spm. om ministeren kan bekræfte, at nedsættelse af livsarvingernes tvangsarv i forhold til sammenbragte familier i praksis vil bevirke, at biologiske børns arv bliver relative mindre i forhold til arveladeres ikke-biologiske børn, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om redegørelse for forholdet mellem forslaget om at begrænse livsarvingers tvangsarv og forslaget om, at arvelader kan begrænse en livsarvinges arv til 1 mio. kr., til justitsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om retten til suppleringsarv, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om beløbsgrænsen for ægtefællens udtagesret, til justitsmini-

-
- steren, og ministerens svar herpå
- 6 Spm. om at hæve beløbsgrænsen for ægtefællens udtagelsesret til det dobbelte, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 7 Spm. om samleverens arveretlige stilling, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 8 Spm. om samleverens arveretlige stilling, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 9 Spm. om udvidet samlevertestamente, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 10 Spm. om udvidet samlevertestamente, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm. om samlevernes adgang til at tilgodese hinanden gennem et gensidigt begunstigende testamente, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. m at fjerne kravet om samliv de sidste 2 års på tidspunktet for førstafdødes samlevers død som gyldighedsbetingelserne for udvidet samlevertestamente, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om hovedtrækkene i den oplysningsindsats, som vil finder sted i forbindelse med ikrafttrædelsen af den nye arvelov, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om den forventede oplysningsindsats i forhold til forslaget om udvidet samlevertestamente, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om, at lade lovforslaget eller dele heraf være omfattet af lovovervågning, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm. om, hvordan vil en lovovervågning i hovedtræk kunne tilrettelægges, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 17 Spm. om oversigt, som på overskuelig vis sammenholder hovedpunkter i den gældende arvelov med lovforslaget, til justitsministeren
- 18 Spm. om kommentar til henvendelsen af 16/2-07 fra advokat Olav Willadsen, Glostrup, til justitsministeren
- 19 Spm. tilbagetaget
- 20 Spm. om arv efter en umyndiggjort person, til justitsministeren
- 21 Spm. om den arveretlige stilling i et konkret tilfælde, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 22 Spm. om kommentar til materiale modtaget i forbindelse med Finn Taksø-Jensens indlæg ved internt ekspertmøde i Retsudvalget 26/4-07 vedr. lovforslaget, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 23 Spm. om kommentar til materiale modtaget i forbindelse med Kirsten Reimers Lunds indlæg ved internt ekspertmøde i Retsudvalget 26/4-07 vedr. lovforslaget, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 24 Spm. om den længstlevende ægtefælle med det fremsatte lovforslag, vil blive ringere stillet, end tilfældet er i dag, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 25 Spm. om, hvordan det kan sikres, at der sker en løbende vurdering af

- konsekvenserne af den foreslåede nye lovgivning, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 26 Spm. om kommentar til henvendelsen af 3/5-07 fra Birgit Brunstedt, Slagelse, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 27 Spm. om teknisk bistand til et ændringsforslag, hvorefter beløbsgrænsen for ægtefællens ret til suppleringsarv ændres fra 500.000 kr. til 600.000, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 28 Spm. om de situationer, hvor en ægtefælle opretter testamente, hvorefter den længstlevende ægtefælles arv forringes, til justitsministeren, og ministerens svar herpå